

בית המשפט העליון בשבתו כבית משפט לערעורים פליליים

ע"פ 8970/15

לפני: כבוד השופט ס' ג'ובראן
כבוד השופט י' דנציגר
כבוד השופטת ע' ברון

המערער: אחמד עיסא

נ ג ד

המשיבה: מדינת ישראל

ערעור על גזר דינו של בית המשפט המחוזי מרכז-לוד מיום
11.11.2015 בת"פ 25386-08-14 שניתן על ידי כבוד
השופטת ד' מרשק מרום

תאריך הישיבה: ג' בתשרי התשע"ז (5.10.2016)

בשם המערער: עו"ד ירוסלב מץ; עו"ד צאלה ישמח

בשם המשיבה: עו"ד ארז בן-ארויה

בשם שירות המבחן: גב' ברכה וייס

פסק-דין

השופט ס' ג'ובראן:

1. לפנינו ערעור על גזר דינו של בית המשפט המחוזי מרכז-לוד (השופטת ד' מרשק מרום) בת"פ 25386-08-14 מיום 11.11.2015, במסגרתו הושת על המערער עונש של 60 חודשי מאסר בפועל; והופעלו עונשי מאסר על תנאי שהושתו על המערער בהרשעות קודמות, בחופף ובמצטבר, כך שסך עונש המאסר שלו יעמוד על 75 חודשים. בנוסף הושתו על המערער, בין היתר, עונשי מאסר על תנאי; עונש פסילה מצטבר של 3 שנים מיום שחרורו; תשלום פיצויים בסך 24,000 ש"ח; וחילוט של רכב.

רקע והליכים

2. המערער הורשע, על יסוד הודאתו בעובדות כתב אישום מתוקן, בעבירות של סיכון חיי אדם בנתיב תחבורה, לפי סעיף 332(2) לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: חוק העונשין); הסעת תושב זר השוהה בישראל שלא כדין, לפי סעיף 12א(ג)(1)

לחוק הכניסה לישראל, התשי"ב-1952; התנגדות בכוח למעצר, לפי סעיף 47(א) לפקודת סדר הדין הפלילי (מעצר וחיפוש) [נוסח חדש], התשכ"ט-1969; נהיגה ללא רישיון, לפי סעיף 10(א) בצירוף סעיף 62(1) לפקודת התעבורה [נוסח חדש] (להלן: פקודת התעבורה); נהיגה בפסילה, לפי סעיף 67 לפקודת התעבורה; נהיגה ללא ביטוח, לפי סעיף 2(א) לפקודת ביטוח רכב מנועי [נוסח חדש], התש"ל-1970; תקיפת שוטר, לפי סעיף 273 לחוק העונשין; ריבוי עבירות של תקיפה הגורמת חבלה של ממש, לפי סעיף 380 לחוק העונשין; וריבוי עבירות של גרימת נזק לרכוש ולאדם בנהיגה בקלות ראש ובלא זהירות, לפי סעיף 21(ג) בצירוף סעיף 21(ב)(2) לתקנות התעבורה, התשכ"א-1961, בצירוף סעיף 68 לפקודת התעבורה.

3. על פי עובדות כתב האישום, ביום 10.8.2014 נהג המערער ברכבו ללא רישיון נהיגה, בעודו בפסילה, והסיע 4 פלסטינים תושבי האזור ששהו ונכנסו לישראל שלא כדין. ניידת משטרתית סמויה, שתפקידה היה לאכוף עבריינות של הסעת שוהים בלתי חוקיים, הייתה במקום והבחינה ברכב. בעת שהרכב עצר ברמזור, הורו השוטרים למערער לעצור בצד הדרך, על ידי קריאה במערכת הכריזה שבניידת, ועל ידי אחד השוטרים (להלן: רועי), שירד מרכב המשטרה חבוש בכובע משטרה מזהה וצעד לכיוון רכבו של המערער. בתגובה, ניסה המערער לברוח באמצעות רכבו, משהבחין בכך רועי, רכן אל תוך הרכב הבורח וניסה למנוע ממנו לעשות כן. מיד לאחר מכן, האיץ המערער את נסיעת הרכב, בעודו נוסע נגד כיוון התנועה, כאשר רועי נותר עם פלג גופו העליון בתוך הרכב ופלג גופו התחתון מחוצה לו, אווזו בחגורת הבטיחות ומנסה לגרום למערער לעצור את רכבו. בשלב מסוים ניתקה חגורת הבטיחות, וכך נשמט פלג גופו העליון של רועי לאחור אל מחוץ לרכב, עד שלבסוף שחרר אחיזתו ונשמט על הכביש. השוטר האחר אסף את רועי אל תוך רכב המשטרה, והשניים המשיכו במרדף אחר רכבו של המערער, אשר האיץ את נסיעתו נגד כיוון התנועה במהירות גבוהה. בהגיעו לצומת מסוים ניסה המערער לחזור לנתיב הנסיעה החוקי, אך איבד את השליטה על הרכב והתנגש בשלושה כלי רכב וביושבים בהם. בשלב זה יצא מהרכב ונמלט בריצה עד שנתפס על ידי השוטרים. כתוצאה מכך, נגרמו חבלות שונות לנוסעי הרכבים בהם התנגש המערער וכן לשוטר רועי, והם פונו לטיפול רפואי בבית חולים.

גזר הדין של בית המשפט המחוזי

4. בגזר הדין, עמד בית המשפט המחוזי על הערכים החברתיים שנפגעו מביצוע העבירות, על הנסיבות הקשורות בביצוע העבירות ועל מדיניות הענישה הנהוגה. אשר לערכים המוגנים שנפגעו, ציין בית המשפט את הסיכון למשתמשים בדרך, ואת ערעור

תחושת ביטחון הציבור עקב הפגיעה בנפש וברכוש והפגיעה כלפי שוטר כאוכף שלטון החוק. אשר לנסיבות הקשורות בביצוע העבירות, ציין בית המשפט כי מדובר בעבירת סיכון חיי אדם בנתיב תחבורה ברף חומרה גבוה ביותר; בית המשפט התייחס לעובדה שהאירוע החל בנהיגה לא מורשית, המשיך בהתנהגות "משולחת רסן" במהלך נסיון הבריחה מהשוטרים, התנהגות שכללה נהיגה במהירות של 160 קמ"ש בניגוד לכיוון התנועה, ואף הביאה לפגיעה בשלושת הרכבים והאזרחים שנקלעו לאירוע. עוד לעניין הנסיבות הקשורות בביצוע העבירות, עמד בית המשפט על ניסיון ההימלטות הרגלית שביצע המערער עד שנתפס ואת העובדה שנגרמו חבלות ממשיות שדרשו טיפול רפואי. בנוגע למדיניות הענישה הנוהגת, עמד בית המשפט על הצורך להחמיר בענישה בעבירות מסוג זה, ועל פסקי דין שנסיבותיהם דומות. על סמך הדברים האלה, קבע בית המשפט המחוזי את מתחם הענישה ההולם בין 3 ל-6 שנות מאסר.

5. אשר לעונש המתאים למערער בתוך מתחם הענישה, התייחס בית המשפט המחוזי לנסיבותיו האישיות של המערער ובהן מצבו הבריאותי והנפשי; להודאתו, אך בבד בבד לכך שהוא אינו לוקח אחריות מלאה על מעשיו ונוטה למזערם, כפי שעולה מתסקיר שירות המבחן; להיותו רצידיביסט, בעל עבר פלילי מכביד שעונשי מאסר על תנאי ומאסר בפועל לא הניאו אותו מפעילות עבריינית, וכי חלה הסלמה בפעילותו הפלילית; ולהערכת שירות המבחן לפיה הסיכון להישנות התנהלות אלימה גבוה, לגביה ציין בית המשפט כי הערכה זו מבוססת בנסיבות. לפיכך, בית המשפט קבע כי העונש המתאים למערער נמצא בחלקו העליון של מתחם הענישה, בצירוף הפעלת העונשים המותנים – כפי שפורט בפסקה 1 לעיל. מכאן הערעור שלפנינו.

טענות הצדדים

6. בערעורו טוען המערער כי בית המשפט המחוזי החמיר בקביעתו את מתחם הענישה ההולם בעניינו. המערער מבסס טענתו זאת על מספר נימוקים: ראשית, המערער מפנה למספר פסקי דין שמצא שעניינם דומה לעניינו, וגורס כי הרף התחתון של הענישה בעניינו מהווה רף עליון בעניינם – לפיכך, לשיטתו, נגרם חוסר שוויון בין הנאשמים ונוצרת אי-בהירות פסיקתית; שנית, היות שקיים סיכוי משמעותי לשיקומו בתוך כתלי בית הכלא, כך לשיטתו, היה מקום לחרוג ממתחם הענישה; שלישית, הוא סבור כי לאור מצבו הבריאותי היה מקום לחרוג ממתחם הענישה לקולה – וזאת משיקולי צדק; רביעית, לדידו של המערער, היה מקום למקם את עונשו ברף התחתון של מתחם הענישה, זאת לאור נסיבות חייו הקשות, הודאתו, העובדה שלעמדתו לקח אחריות על מעשיו, ולאור מצבו הבריאותי. נוכח האמור, מבקש המערער לקבוע את

מתחם הענישה בעניינו, בין שנה אחת לשלוש שנות מאסר, ולהציב את עונשו בשליש התחתון של מתחם זה.

7. מנגד, לעמדתה של המשיבה יש לדחות את הערעור. לשיטתה, מעשיו של המערער חמורים, ומצדיקים את קביעת העונש המתאים בחלקו הגבוה של מתחם הענישה. יתרה מזאת, לשיטתה בית המשפט המחוזי הקל בעונשו של המערער עת קבע כי המאסרים המותנים יופעלו בחלקם באופן חופף; כך שלדידה, משמעות הדבר היא כי בית המשפט המחוזי הקל בעונשו של המערער ב-14 חודשים. עוד מציינת המשיבה כי העבירות החוזרות של המערער מחייבות ענישה ברף שנקבע.

תסקיר שירות המבחן המשלים

8. ביום 26.9.2016 הוגש תסקיר שירות מבחן משלים בעניינו של המערער. שירות המבחן מציין כי המערער השתלב בתעסוקה במהלך שהותו בכלא. כן מציין שירות המבחן כי המערער מודה במיוחס לו ולוקח אחריות על מעשיו, אולם זאת ברמה ראשונית ומצומצמת. עוד התרשם שירות המבחן כי המערער הביע רצון להשלב בטיפול בתחום האלימות, אולם השתתפותו בקבוצה לשליטה בכעסים לא אושרה על ידי הגורמים בכלא. אשר לאפשרות הגמילה, מצוין כי המערער לא רואה עצמו כמכור ואינו מביע נזקקות טיפולית בנושא.

דיון והכרעה

9. לאחר עיון בגזר דינו של בית המשפט המחוזי ובנימוקי הערעור, ולאחר שמיעת הצדדים לפנינו, הגענו למסקנה כי דין הערעור להידחות.

10. הלכה ידועה היא שערכאת הערעור אינה מתערבת בחומרת העונש שנקבעה על ידי הערכאה הדיונית, אלא במקרים חריגים בהם העונש שנגזר חורג במידה רבה מרמת הענישה הנוהגת או הראויה במקרים דומים (ראו: ע"פ 4377/16 תורק נ' מדינת ישראל, פסקה 17 (6.10.2016); ע"פ 8376/15 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 7 (18.8.2016); ע"פ 1127/13 גברזגיי נ' מדינת ישראל, פסקה 12 (15.1.2014)). לטעמנו, המקרה הנוכחי אינו נמנה על אותם המקרים המצדיקים התערבות, כפי שיובהר להלן.

11. לצערנו, אין זו הפעם הראשונה שנדרש בית משפט זה לתופעה של סיכון חיי אדם בנתיב תחבורה, שנעשו עת בריחה מכוחות משטרה. בפסקי דין קודמים נקבע כי במקרים אלה יש מקום לענישה משמעותית ומרתיעה, על מנת להגן על משתמשי הדרך (ע"פ 5953/15 שוהאנה נ' מדינת ישראל, פסקה 7 (31.12.2015); ע"פ 4160/14 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 7 (31.12.2015)).

מדינת ישראל, פסקה 11 (20.10.2014); מדינת ישראל נ' חסונה, פסקה 6 (2.7.2014)). דברים אלה נכונים ביתר שאת בעניינו של המערער, בשל נסיבות ביצוע העבירות ונסיבותיו האישיות. ונבהיר. ראשית, אשר לנסיבות ביצוע העבירות – הנזק שנגרם מביצוען הוא משמעותי, לרבות הפגיעות הגופניות שנגרמו לשוטר רועי בעת מילוי תפקידו, הפגיעות הגופניות שנגרמו לשלושה אנשים שלא היו מעורבים באירועים וכן לכלי הרכב שלהם. שנית, אשר לנסיבות האישיות של המערער – העובדה שלא לקח אחריות מלאה על מעשיו כפי שעולה מתסקיר שירות המבחן, עברו הפלילי המכביד הכולל הרשעות בעבירות דומות, העובדה שעונשים קודמים לא הרתיעו אותו, והסיכון הגבוה להישנותה של התנהגות אלימה. בגזר דינו, התייחס בית המשפט לשיקולים אלה, כמו גם לשיקולים לקולה בעניינו של המערער, לרבות הודאתו ומצבו הבריאותי והנפשי. על יסוד כל אלה, קבע בית המשפט המחוזי את עונשו של המערער על 75 חודשים, כפי שפורט לעיל בפסקה 1. על כן, מצאנו כי בית המשפט המחוזי שקל את כלל השיקולים הרלוונטיים בקביעת העונש, וגזר על המערער עונש מתאים, ומשכך לא מצאנו כי יש מקום להתערב בגזר דינו.

12. אשר לטענתו של המערער כי העונש שהוטל עליו מחמיר ביחס לעונשים שניתנו בנסיבות דומות, לשיטתו, ובכך נפגע עיקרון השוויון – דין טענה זו להידחות. כידוע, עיקרון אחידות הענישה אינו מחייב זהות בענישה במקרים בהן הנסיבות דומות, ועל בית המשפט לבחון כל מקרה לגופו – תוך התייחסות לחומרת העבירות, נסיבותיו האישיות של המערער ושיקולים נוספים הרלוונטיים לאותו המקרה (ע"פ 5080/15 עב"ד נ' מדינת ישראל, פסקה 14 (10.3.2016); ע"פ 5769/14 אלדואי נ' מדינת ישראל, פסקה 16 לפסק דינו של השופט י' דנציגר (20.9.2015)). במקרה שלפנינו, נוכח הפסיקה עליה עמד בית המשפט המחוזי בקביעת העונש, ונוכח חומרת העבירות ונסיבותיו של המערער – לרבות הפגיעות בנפש וברכוש, עברו הפלילי, נטייתו לרצידיביזם ושיקולי שיקומו הנמוכים – אין יסוד להשוואות שביצע המערער בערעורו.

13. אשר לטענות המערער לפיהן ראוי היה לחרוג ממתחם הענישה בעניינו, לאור שיקולי צדק הנוגעים למצבו הרפואי, או לאור סיכויי שיקומו מתוך הכלא – גם דינן של אלה להידחות. אשר לסיכויי השיקום, בית המשפט המחוזי קבע על סמך תסקיר שירות המבחן ונסיבותיו האישיות של המערער, לרבות עברו הפלילי, כי מבוססת ההערכה לפיה רמת הסיכון להישנות התנהגות אלימה מצידו עדיין גבוהה. זאת, בצירוף תסקיר שירות המבחן המשלים שקבע כי המערער אינו לוקח אחריות מלאה על מעשיו, והעובדה שלא החלו הליכים טיפוליים בכלא – מקשים עלינו לקבל את עמדתו של המערער. אשר לטענתו כי יש להקל בעונשו על יסוד מצבו הבריאותי לאור שיקולי

צדק, נקבע בפסיקה כי חריגה ממתחם הענישה לאור מצב בריאותי תתקיים רק במצבים חריגים וייחודיים ביותר, בהם עונש המאסר יביא לקיצור ממשי של תוחלת חייו (רע"פ 1076/16 כהן נ' מדינת ישראל, פסקה 9 (11.2.2016); דנ"פ 623/16 פינטו נ' מדינת ישראל, פסקה 7 (8.2.2016)). המקרה שלפנינו, שונה מהמקרה שתואר בע"פ 4559/14 לופוליאנסקי נ' מדינת ישראל (29.12.2015) – בעוד שם התרשם בית המשפט כי עונש המאסר יביא לקיצור חייו של המערער, הרי שמחלתו של המערער בעניינינו אינה מהווה סיכון דומה עבורו. אדרבה, בית המשפט המחוזי קבע בגזר דינו כי מצבו טוב וכי הוא מקבל טיפול רפואי, עובדה שאושרה גם בתסקיר שירות המבחן העדכני שהוגש בעניינו. אשר על כן, אף דין טענה זו להידחות.

14. סוף דבר, הערעור נדחה.

ניתן היום, ו' בחשון התשע"ז (7.11.2016).

ש ו פ ט

ש ו פ ט

ש ו פ ט